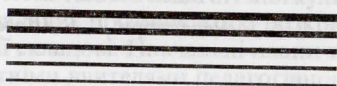

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ

За редакцією
П. М. Щербаня

*Рекомендовано Міністерством освіти
і науки України*

Навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів

КИЇВ
«ВИЩА ШКОЛА»
2010

УДК 371.13(075.8)
ББК 74.204я73
П24

Гриф надано Міністерством освіти
і науки України (лист від 19 жовтня
2006 р. № 1.4/18-Г-945)

Автори: П. М. Щербань, С. В. Шейко, М. П. Щербань, П. М. Щербань
(мол.), О. С. Колодій

Рецензенти: д-р пед. наук, проф. *Н. М. Дем'яненко*; д-р психол. наук,
проф. *І. П. Маноха*; д-р пед. наук, проф. *Г. В. Онкович*

Редактори: *Г. Б. Шалагінова, Т. М. Мусієнко*

Педагогічна культура вчителя: Навч. посіб. / П. М. Щербань, С. В. Шей-
ко, М. П. Щербань та ін.; За ред. П. М. Щербаня. — К.: Вища шк.,
П24 2010. — 167 с.: іл.

ISBN 978-966-642-422-1

Розглянуто сутність педагогічної культури сучасного вчителя і шляхи її
формування. Особливу увагу приділено культурі педагогічного спілкування і
мовній культурі вчителя, педагогічній етиці і моральним вимогам до професії
вчителя та керівника закладу освіти, педагогічному такту і майстерності вчи-
теля, суспільному значенню педагогічної культури.

Для викладачів і студентів педагогічних вищих навчальних закладів. Може
бути корисним для вчителів, вихователів і керівників навчальних закладів та
батьків, усіх, хто причетний до справи виховання підростаючого покоління.

УДК 371.13(075.8)
ББК 74.204я73

ISBN 978-966-642-422-1

© П. М. Щербань, С. В. Шейко,
М. П. Щербань, П. М. Щербань
(мол.), О. С. Колодій, 2010

ЗМІСТ

Передмова	3
Розділ I. Психолого-педагогічні основи професійно-особистісного розвитку і виховання педагога	
1.1. Навчально-професійна діяльність як умова професійно-особистісного розвитку майбутнього педагога	4
1.2. Професійне виховання майбутніх педагогів	5
1.2.1. Сутність і структура процесу професійного виховання	5
1.2.2. Принципи виховання спеціаліста	7
1.2.3. Технології і методики професійно-педагогічного виховання майбутнього фахівця	9
1.2.4. Умови професійного розвитку особистості майбутнього фахівця	11
1.2.5. Педагогічний професіоналізм як цілісна система	13
Затипання і завдання для самоконтролю	19
Рекомендована література	20
Розділ II. Педагогічна культура та її значення в професійно-педагогічній діяльності вчителя	
2.1. Сутність педагогічної культури та її основні компоненти	21
2.2. Державна мова та культура спілкування в структурі професійно-педагогічної діяльності вчителя	27
2.2.1. Мовна культура вчителя	27
2.2.2. Культура педагогічного спілкування	30
2.2.3. Стиль педагогічного спілкування та його види	34
2.2.4. Розв'язання педагогічних ситуацій і конфліктів у роботі вчителя	35
2.2.5. Причини конфліктів, аналіз педагогічної ситуації і дії вчителя	37
2.3. Педагогічна етика вчителя	38
2.3.1. Педагогічна мораль як нормативна система	39
2.3.2. Особливості педагогічної праці	40
2.3.3. Моральні вимоги до професії вчителя	41
2.3.4. Сутність моральних взаємин між вчителем і керівником навчального закладу	44
2.3.5. Рівні розвитку моральної культури вчителя	46
2.4. Педагогічний такт і майстерність учителя	47
2.4.1. Що таке педагогічний такт?	47
2.4.2. Педагогічний такт — спеціальне вміння	49
2.4.3. Мовленнєва культура — основна ознака педагогічної майстерності	50
2.5. Педагогічна техніка як елемент майстерності і педагогічної культури	53
2.6. Культура педагогічної праці і майстерність учителя у керівництві пізнавальною діяльністю учнів	57
2.7. Основні вміння вчителя-вихователя	59

2.8. Суспільне значення педагогічної культури	62
<i>Запитання і завдання для самоконтролю</i>	69
<i>Рекомендована література</i>	70
Розділ III. Педагогічні ВНЗ, праця і талант учителя сучасної школи	
3.1. Педагогічний університет і педагогічна культура майбутнього вчителя	72
3.2. Сучасні вимоги до вчителя та його професійної підготовки	75
3.3. Вимоги до сучасного уроку	79
3.4. Особистісно-орієнтоване навчання — сучасна освітня інноваційна технологія	81
<i>Запитання і завдання для самоконтролю</i>	88
<i>Рекомендована література</i>	89
Розділ IV. Педагогічні основи правової культури вчителя і керівника навчального закладу	
4.1. Взаємозв'язок правової і педагогічної культури	90
4.2. Поняття правової культури	94
4.3. Правосвідомість та її роль у формуванні особистості майбутнього фахівця	96
4.4. Аспекти духовно-національного почуття і професійно-правових знань майбутніх фахівців	99
4.5. Проблеми правового виховання учнівської молоді	103
4.6. Юридичне забезпечення освіти	106
4.7. Аналіз і значення результатів педагогічного експерименту в формуванні правової культури студентів	107
<i>Запитання і завдання для самоконтролю</i>	114
<i>Рекомендована література</i>	114
Розділ V. Формування педагогічної культури майбутніх учителів засобами навчально-педагогічних ігор	
5.1. Сутність, функції та сфера застосування навчально-педагогічних ігор	116
5.2. Рекомендації і поради викладачам щодо навчально-педагогічних ігор	124
5.3. Організація і результати педагогічного експерименту з формування педагогічної культури майбутніх учителів засобами навчально-педагогічних ігор	126
<i>Запитання і завдання для самоконтролю</i>	132
<i>Рекомендована література</i>	133
<i>Додатки</i>	134
<i>Підсумкові запитання і завдання для самоконтролю</i>	163
<i>Рекомендована література</i>	164